

Јавни демонстрации – План за час

Задачи за учениците

- Да се разбере основната важност на јавните демонстрации во гарантирањето слобода на изразувањето, посебно од страна на непривилегираните и маргиналните групи.
- Да се запознаат темите кои се отвораат во конфликтот помеѓу слободното изразување и јавниот ред со помош на јавно демонстрирање.
- Да се разберат долгопостоечките проблеми кои настануваат кога се прави рамнотежа меѓу полициските сили и слободното изразување за време на јавни демонстрации.
- Да се анализираат причините кои го поддржуваат и се спротивставуваат на тоа власта да има моќ да забранува јавно демонстрирање без дозвола.
- Да се пронајдат области на согласување и несогласување со другите ученици.
- Да се донесе одлука, поединечно или групно, дали власта треба да ја има моќта да забранува јавно демонстрирање без дозвола; да се поддржат одлуките донесени врз основа на докази и здраво размислување.
- Да се размисли во врска со вредноста на аргументираната дискусија кога се донесуваат одлуки по прашања во една демократија.

Прашање за аргументирана дискусија

Дали нашата демократија треба да има моќ да забрани јавни демонстрации без дозвола?

Материјали

- Постапки на часот
- Материјал бр. 1— Водич за аргументирани дискусии
- Материјал бр. 2—Активности за аргументирани дискусии
- Материјал бр. 3—Осврт на учениците кон аргументираната дискусија
- Четиво
- Одбрани извори
- Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи
(изборно—користете го доколку на учениците им е тешко да ги извечат аргументите или времето е ограничено)

Јавни демонстрации – Четиво

1 Во ноември 2004г., тогашниот премиер на Украина беше прогласен за победник во
2 изборите, во што набљудувачите од земјата и меѓународната заедница општо земено
3 видоа измама. Илјадници демонстранти се собраа без дозвола од власта на Плоштадот на
4 независноста во замрзнатиот и снежен главен град Киев. Демонстрантите одбија да си
5 одат дома додека не се објават нови избори. Тие останаа, пееја песни и ненасилно се
6 здружија во протестот против изборниот процес. По протестирање со денови, Врховниот
7 суд ги поништи ноемвриските резултати и нареди нови избори. „Портокаловата
8 револуција“, именувана по бојата која ја одбраа протестантите, доведе до пофер избори во
9 декември 2004г.; тогаш победи кандидатот од опозицијата.

10 Кога граѓаните не се согласуваат со власта, еден од најмоќните начини да го
11 изразат тоа несогласување е јавно да демонстрираат со другите граѓани. Некогаш – во
12 Украина во 2004г., Романија во 1991г., Азербејџан во 1988г. и Филипините во 1986г. –
13 овие демонстрации не биле сопсени и директно довеле до промена на власта. Во други
14 времиња, како на Плоштадот Тијананмен во 1991г. и Чикаго во 1968г., владите одлучиле
15 дека ваквите демонстрации се закана за јавната безбедност и ги загушиле со помош од
16 полицијата и војската.

17 Разликувањето помеѓу права на граѓаните да се здружуваат и одговорност на власта да
18 ја зачува безбедноста е едно од најпроблематичните прашања во врска со слободното

19 изразување во кое било општество. Тоа е посебно проблематично прашање во една
20 демократија, каде власта мора да ги слуша и да одговори на гласовите на граѓаните.

21 Прастара и основна слобода

22 Собирањето на луѓе со цел да дискутираат за проблеми и да го искажат своето
23 незадоволство од властите е можеби старо колку што е старо и самото уредување на
24 власта. Користењето на такви собири за протестирање против постапките на власта исто
25 така има долга правна историја, а овие собири се неопходни за други слободи, како говор
26 и верување. На пример, Американското лабуристичко движење, Модерното движење за
27 граѓански права и Движењето за живот имаат користено јавни собирања за да ги
28 промовираат нивните каузи.

29 Јавните демонстрации се уникатно динамична форма на изразување. Тие
30 овозможуваат личен контакт помеѓу говорникот и слушателите, поттикнуваат
31 солидарност и заемна поддршка помеѓу демонстрантите и дозволуваат демонстрантите да
32 ја покажат нивната посветеност и поддршка на луѓе однадвор. Бидејќи за демонстрации не
33 требаат пари, кои пак се неопходни за телевизиски емисии, медиумски кампањи или
34 печатени реклами во весниците, оние кои имаат малку или немаат воопшто економска или
35 политичка моќ најчесто ги одбираат токму нив како начин на дејствување.

36 Членот 20 од Универзалната декларација за човекови права, усвоена во 1948 од
37 страна на Генералното собрание на Обединетите нации, ја вклучува сигурноста дека
38 „секој има право на слобода на мирно собирање и здружување.“ Во Соединетите
39 Американски Држави, првиот амандман од Уставот пропишува дека „Конгресот нема да
40 направи ниту еден закон... кој го забранува... правото на луѓето мирно да се собираат и да

41 бараат од Владата да преземе чекори за поправање на проблемите.“ Граѓаните го
42 практикуваат, а владите го почитуваат ова право до различни степени насекаде во светот.

43 Тешко остварлива рамнотежа од самиот почеток

44 Секако, на секое општество му треба ред со цел да функционира. На луѓето им
45 треба и очекуваат да го имаат основното право на живот без страв од напади врз нив
46 лично, врз нивниот имот или пак врз нивната совест. Полицијата ја обезбедува оваа
47 заштита. Без овие моќи, „слободното изразување“ на јавните демонстрации лесно може да
48 стане владеење на толпата. По својата природа, спроведувачите на законите – полицијата
49 и војската – тежнеат кон поддржување на постоечкиот ред. Па така, тие често им се
50 противат на демонстрантите кои ѝ се спротивставуваат на состојбата *статус кво* и чии
51 постапки можат да доведат до безредие.

52 За да се одржи ред – и често за да се ограничи непожелно изразување на
53 незадоволство – властите имаат употребувано различни методи за да ги контролираат
54 јавните демонстрации. Тие вклучуваат барање дозволи; одредување на време, место и
55 начин на собирање; и доделување на специфична улога на полицијата во одржувањето на
56 редот. Веќе еден век во Соединетите Американски Држави се дебатира каде да се повлече
57 линијата помеѓу слободното изразување и разумното ограничување, а заклучоци сè уште
58 не се донесени. Како што Врховниот судија од Врховниот суд на САД Феликс
59 Франкфуртер¹ еднаш напиша, конфликтот помеѓу „слободниот говор и другите интереси е

¹ Felix Frankfurter

60 проблем кој е исто толку постојан колку што е збунувачки“ [*Ниџмотко против Мериленд*²
61 (1951)].

62 Сепак, Врховниот суд на САД има развиено неколку принципи на работење. На
63 пример, Судот го призна правото на власта да ги регулира јавните површини и да одржува
64 јавен ред; демонстрантите не можат просто да заземат улица полна со возила. Од друга
65 страна пак, власта не може да забрани говор едноставно бидејќи не им се допаѓа тоа што
66 се зборува. Доколку, на пример, власта им даде дозвола на провладини групи да одржат
67 собир во некој јавен парк, тогаш таа не може да им ги ускрати истите права на групи кои
68 протестираат против постапките на владата.

69 Други земји исто така се соочуваат со овие прашања. Во пролетта 1989г.,
70 илјадници кинески студенти се собраа на Плоштадот Тијананмен во главниот град Пекинг
71 за да демонстрираат за демократски реформи. На студентите им се приклучија работници
72 од фабрики, службеници од јавната администрација и интелектуални лидери, па така се
73 насобраа речиси еден милион луѓе таму. Владата на Кина на почетокот ги толерираше
74 протестите, а потоа ги осуди истите, објавувајќи воена состојба во втората половина од
75 мај. Демонстрантите побараа водството на власта да си поднесе оставка, но за време на
76 една ноќ на почетокот на јуни, тенкови испратени од Владата прегазија илјадници
77 демонстранти, ги избркаа останатите и ги уапсија водачите на учениците. Кинеската влада
78 презеде чекори да го загуши тоа што таа го нарече „контрареволуционерно востание.“

79 Владите исто така знаат понекогаш да го спречуваат користењето на некое право
80 преку управни правила и постапки. Член 49 од Уставот на Република Азербејџан

² *Niemotko v. Maryland*

81 пропишува дека „секој човек ќе го има правото на собирање, одржување состаноци,
82 собири, демонстрации, улични поворки, протести на мирен начин и без оружје, со
83 однапред известување на релевантните државни власти.“ Сепак, во 1998г., Собранието на
84 државата (Собрание на Република Азербејџан) усвои Закон за слобода за собирање, кој
85 пропишува дека секој којшто организира какво било собирање мора написмено да го
86 извести релевантното тело на извршната власт најмалку пет дена пред планираното
87 собирање. Законот исто така ја спречува слободата на собирање во случаи на државен
88 удар или закани против националната безбедност на државата. Според многу експерти,
89 овој закон е во контрадикција со слободата во Уставот на Азербејџан.

90 Во Русија, лидерите се надеваат дека структурите кои на граѓаните им даваат
91 можност за изразување на своето мислење ќе ги направат демонстрациите непотребни. Во
92 2005, Димитри Медведев, Шеф на кабинет на Претседателот Владимир Путин, се осврна
93 на скороодржаните демонстрации: “Демонстрациите на улиците беа нормална реакција на
94 разлутените луѓе... Секако, подобро е дискусиите за потребните мерки да се случуваат
95 преку општествено делотворни постапки отколку на улиците, а за ова да се случи треба да
96 направиме функционални механизми за комуникација помеѓу јавноста и властите.“

97 Ограничувања на јавните демонстрации: поддржувачи и противници

98 Дали демократските влади имаат моќ да забранат јавни демонстрации спроведени
99 без дозвола?

100 Луѓето кои поддржуваат забранување на демонстрации за кои не е побарана
101 дозвола велат дека барањето дозвола од власта прави разумна рамнотежа помеѓу редот и
102 слободата. Барањето дозвола не значи дека владата има моќ произволно да дозволува или
103 забранува јавно демонстрирање. Наместо тоа, барањето дозвола на власта ѝ овозможува

104 да си ја исполни својата одговорност во еднаквото спроведување на законот: секој ги
105 следи истите правила.

106 Поддржувачите исто така аргументираат дека со цел еден закон да биде
107 спроведлив, тој мора да може да функционира. Ако полицијата не може да ги преместува
108 или контролира луѓето од јавно место, општеството е ставено во опасност. Бидејќи
109 толпите се нестабилни, мирните демонстрации лесно можат да се претворат во насилна
110 толпа луѓе. Барањето дозвола создава разумна рамка во која и власта и демонстрантите
111 можат да носат одлуки.

112 Противниците на барањето претходна дозвола велат дека на луѓето кои мирно се
113 собираат за да дискутираат или протестираат против нешто не им треба дозвола од истата
114 власт заради која можеби го имаат проблемот. Секој закон кој бара дозвола за одржување
115 на демонстрации на јавни места претставува нефер ограничување на една основна слобода
116 на демократското општество. Одлуката дали да се дозволат или забранат јавни
117 демонстрации е во основата политичка: за таква основна слобода не треба да биде
118 оставено да одлучува некој службеник.

119 Противниците исто така велат дека за разлика од весниците и телевизијата, кои се
120 медиуми на богатите и моќните, јавните демонстрации се медиумите за сиромашните,
121 радикалните и маргинализираните луѓе. Овие луѓе скоро и да не можат да очекуваат дека
122 би ја добиле истата дозвола како и оние луѓе кои ја поддржуваат воспоставената власт. Со
123 цел некој да ги слушне нивните гласови, тие треба да можат да протестираат, парадираат и
124 демонстрираат на јавни места кога и каде што тоа е потребно. Користењето на јавни места
125 за овие цели, сè додека редот и мирот се одржани, не треба да се оспори.

126 Поддржувачите на идејата власта да има моќ да спречи јавни демонстрации
127 спроведени без дозвола се спротивставуваат велејќи дека јавните површини не се и
128 површини на кои владее беззаконието. Исто како што секој град со право врши контрола
129 на сообраќајот, разумно е по пат на барање дозвола, владата да го одржува редот.
130 Привилегијата на некои граѓани јавно да се собираат со цел да ги споделуваат нивните
131 мислења мора да се регулира за доброто на сите граѓани бидејќи ова е релативна, а не
132 апсолутна привилегија.

133 Поддржувачите исто така забележуваат дека во ерата на „моментното“
134 комуницирање, ретко толку брзо ќе се случат настани за кои власта нема да може да
135 одговори на време. Една дозвола може да се разгледа и одобри доволно брзо за да се
136 испочитуваат легитимните потреби на граѓаните за слободно изразување. Противниците
137 се сложуваат дека, како во Киев во 2004г., времето на одржување на демонстрациите е
138 најважното нешто. Тие се плашат дека владините постапки за давање дозвола, како тие во
139 Азербејџан, создаваат одолговлекување кое практично претставува владина забрана за
140 народни собирања.

141 Накратко, како владите ги регулираат јавните демонстрации ќе остане
142 контроверзно прашање секаде каде што опстојуваат демократии.

Јавни демонстрации – Избрани извори

„Устав на Азербејџан“, Проект за меѓународно уставно право,
http://www.oefre.unibe.ch/law/icl/aj00000_.html.

Повелба за основни права на Европската Унија: член 12, Слобода на собирање и здружување,
Службен весник на европските заедници (2000),
http://europa.eu.int/comm/external_relations/human_rights/doc/charter_364_01en.pdf.

Чикаго против Моралес и др. 527 САД 41 (1999), <http://laws.findlaw.com/us/000/97-1121.htm>.

Конгресен истражен сервис, „Прв амандман: забелешки“, во *Уставот на Соединетите Американски Држави: Анализа и толкување* (Вашингтон ДЦ: Конгресна библиотека, 1992; верзија дополнета во 2000 од страна на Фајндло), достапна на:
<http://caselaw.lp.findlaw.com/data/constitution/amendment01/06.html#1> (стр. 6, 7, 10, 12, 18, 20 и 21).

Емерсон, Томас И., „Внатрешен ред: состанувања, демонстрации, вршење притисок“, во *Системот на слобода на изразувањето* (Њу Јорк: стари книги, оддел на *Random House*, 1970), стр. 285-388 (посебно 285-292 и 386-388).

„Европска конвенција за човековите права: член 11, Слобода на собирање и здружување“ (Стразбур: Совет на Европа, 1950), <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/005.htm>.

„Европска социјална повелба: дел II, член 5, Право на организирање“ (Стразбур, Франција: Совет на Европа, 1961), <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/035.htm>.

„Слобода на мирно собирање и здружување“, (Стразбур, Франција: Совет на Европа),
http://www.coe.int/T/e/human_rights/awareness/6_Human_Rights_Issues/6_peaceful_assembly.asp.

Хаг против Комитетот за индустриско организирање, 307 САД 496 (1939),
<http://laws.findlaw.com/us/307/496.html>.

Медведев, Димитри, „Навистина мораме да ја зачуваме оваа огромна држава“, *списание „Експерт“*, број 13, (4 април, 2005), <http://www.kremlin.ru/eng/text/publications/2005/04/86313.shtml>.

Ниџмотко против Мериленд, 340 САД 268 (1951), <http://laws.findlaw.com/us/340/268.html>.

Редиш, Мартин Х. „Незаконско јавно поддржување и слободен говор“, во *Логиката на дискриминацијата: слободното изразување и ерата на МекКарти*. Стенфорд, Калифорнија: *Stanford University Press* (2005), стр. 63-131 (посебно 78-106).

Шатлсворт против Бирмингам, 394 САД 147 (1969), <http://laws.findlaw.com/us/394/147.html>.

„Универзална декларација за човековите права: член 20“ (право на слободно мирно собирање и здружување; слобода од задолжително здружување) (Њу Јорк: Обединети Нации, 1948),
<http://www.un.org/Overview/rights.html>.

Јавни демонстрации – Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи

Прашање за аргументирана дискусија

Дали нашата демократија треба да има моќ да забрани јавни демонстрации без дозвола?

Аргументи за поддржување на прашањето за аргументирана дискусија

1. Луѓето не можат да ги остварат своите права без подредено општество во кое тие би ги изразиле. Без власт, со јавноста не владеат законите, туку најгласните или најсилните. Барањето дозвола за јавно демонстрирање од власта создава разумна рамнотежа помеѓу потребите на редот и на слободата во едно демократско општество.
2. Претходно издадената дозвола не ѝ дава на власта моќ за произволно одлучување за тоа кој може или не може да организира демонстрации. Наместо тоа, таа на власта ѝ овозможува непристрасно и без фаворитизам да ги поддржува законите. Со процесот на издавање дозволи, секој може да ги следи истите правила.
3. Законите мораат да бидат спроведливи со цел да бидат ефективни. По својата природа, толпите се нестабилни, а мирните демонстрации лесно можат да се претворат во насилна толпа луѓе. Барањето дозвола за полицијата претставува корисна алатка за регулирање на јавните места. Исто така, тоа создава разумна рамка во која и власта и демонстрантите можат да носат одлуки.
4. Ничии права за слободно изразување не се апсолутни. Привилегијата некои граѓани да ги користат јавните места за собирање или искажување на нивните ставови мора да се регулира за доброто на сите граѓани. Барањето дозвола за јавно демонстрирање ѝ овозможува на власта да ја зачува општата добросостојба на граѓаните.
5. Јавното место не е и место во кое владее беззаконие. Улиците им припаѓаат на луѓето, но од секој град се очекува да го контролира сообраќајот со цел јавна безбедност: треба да се спречат оние кои не сопираат на семафор или инсистираат да пешачат по преполните градски улци. Барањето дозвола за јавно демонстрирање е слично спроведување на моќта на власта со цел штитење на јавната безбедност.
6. Иако настаните се случуваат брзо во денешниот свет, власта исто така може брзо да одговори со цел да ги исполни легитимните потреби на граѓаните за слободно изразување. Под поинакви околности, власта може поинаку да функционира: судовите и канцелариите се отворени цело време, а полицијата е секогаш достапна. Во време на Интернетот и дваесет и четири часовни вести, дозволата од власта може да се добие за доволно кратко време со цел да се овозможат јавни собирања и демонстрации.

Јавни демонстрации – Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи

Прашање за аргументирана дискусија

Дали нашата демократија треба да има моќ да забрани јавни демонстрации без дозвола?

Аргументи за спротивставување на прашањето за аргументирана дискусија

1. Законот што забранува јавни демонстрации без дозвола ја негира основната слобода на едно демократско општество. На луѓето кои мирно се собираат за да дискутираат или протестираат против нешто не им треба дозвола од истата власт заради која можеби го имаат проблемот.
2. Одлуката дали да се дозволат или забранат јавни демонстрации е политичка во основата. Луѓето кои имаат неконвенционални сфаќања или живеат надвор од најчесто зацртаниот пат во општеството скоро и да не можат да очекуваат дека би го добиле истиот пристап до јавните површини колку оние луѓе кои ја поддржуваат воспоставената власт. Одлуката дали да се даде или одбие основна слобода не треба да се остави да ја носат службеници.
3. Слободното изразување е право на сите во едно демократско општество, но не секој форум е бесплатен. За разлика од богатите и имателните луѓе кои користат и можат да си приуштат весници и телевизија, јавните демонстрации се вестите и медиумските реклами за сиромашните, радикалните и маргинализираните луѓе. Јавните демонстрации овозможуваат непопуларните демонстранти да се поддржуваат меѓу себе и директно да ги доближат нивните погледи до пошироката заедница.
4. По својата природа, марширањето и протестирањето бараат јавни површини со цел да привлечат внимание кон нивната кауза. Да се бара дозвола од власта за овие активности на јавни места, дури и кога се одржува ред и мир, е неразбирливо ограничување на едно основно право.
5. Граѓаните отсекогаш ги користеле парковите и јавните места за собирање, искажување и пренесување на идеи и разгложување на современи јавни прашања. Ова користење било и мора да се смета како дел од правата и привилегиите на граѓаните. Ова право не треба, заради желбата за официјално издавање дозвола, да биде ускратено или негирано.
6. Навременоста (истемпираноста) е сè во политичкиот живот, а исто така и граѓаните не можат да ја предвидат иднината. Кога нешто ќе се случи, на луѓето често им треба да бидат видени и чуени веднаш, доколку воопшто сакаат луѓето да ги почитуваат. Барањето претходна дозвола за неочекувани настани ефективно спречува таквите демонстрации да се случат во вистинското време кога тие се најпотребни.